

Opponensi vélemény

Dr. Dux Mária MTA doktori értekezése, melynek címe: “Nociceptív ioncsatornák és a Kalcitonin Gén-Rokon Peptid szerepe a trigeminovaszkuláris rendszerben - a migrén patofiziológiai folyamatainak állatkísérletes vizsgálata”

A dolgozat szépen fogalmazott, jól követhető, és a stílusa a teljes terjedelemben azonos, nincsenek benne sem stílusbeli, sem logikai ugrások. A felépítés alaposan átgondolt és jól követhető, az egyes részek teljes egészésként, mint önálló nézetek követik egymást. A szöveg igen részletesen kidolgozott, minden egyes szava a helyén van - a mondatok jellemzően többsoros összetett mondatok, ahogy a cím is, és teljeskörű állításokat fogalmaznak meg. A dolgozat megírása bizonyosan többkörös egyeztetés és javítás után lett véglegesítve, mivel elütést, nyelvi hibát praktikusán egyáltalán nem tartalmaz. A bonyolult témához mértén igyekezett a Szerző magyar szakkifejezéseket használni, például Kalcitonin Gén-Rokon Peptid, amely dicsérendő, ahogy az is, hogy a dolgozat nyelve magyar. Ezzel a munkával bizonyosan sokat hozzátesz a neurológia és az idegtudomány szaknyelvének használatához és bevezetéséhez a mai magyar tudományos közéletbe - gratulálok hozzá.

Az ábraanyag jellemzően saját grafikonokat és rajzokat tartalmaz, amelyek ugyan különböző cikkekben már megjelentek, de mégis egységes formát alkotnak a teljes dolgozatban, látszik hogy a szerző saját munkája mind. Az ábrák kiválasztása jó érzékkel történt, elhelyezésük a dolgozatban esztétikus és a szövegben lévő helyük átgondolt.

Kritikai észrevételek

1, A doktori értekezés címe ugyan pontosan leírja a tartalmat, de túlzottan tudományos. A négysoros, több idegen szót tartalmazó állító mondat helyett szerencsésebb lett volna ha a szerző egy általánosabb, a várt hallgatóság és részben az utókor számára is könnyebben elhelyezhető címet választ.

2, A dolgozat igen pontos, szinte mérnöki szóhasználata ugyan szabatos, de rendkívül nehezen olvasható. Minden mondatnak súlya van, és minden mondat önmagában előhív az olvasóból egy sor tankönyvi és tudományos ismeretet hogy megértse, követni tudja a mondanivalót. Nyilván ez elvárható egy Akadémiai Doktori Értekezés olvasójától, de legalább a fejezetek elején és végén jobb lett volna eltávolodni a szigorú alaptudományosságtól és tágabb környezetbe helyezve megmutatni a témát. Például a 60. oldalon, az 5. fejezet megbeszélésének záró mondata így hangzik: “A retrográd transzportálódó festék kimutatható volt az ipszilaterális nucleus traktus spirális nervi trigemini nucleus caudalis-ának felszínes lamináiban, ami egyértelműen igazolta ezeknek a struktúráknak a nociceptív trigeminovaszkulváris rendszerhez való tartozását.” Egy ilyen adatokkal teleszótt, bonyolult állító mondat aligha egy fejezetet lezáró összefoglalásnak, sőt,

stilisztikailag inkább az eredményekhez és még csak nem is a diszkusszióhoz tartozik. Hasonlóképpen, minden mondat amely a dolgozatban szerepel összetett mondat amely telis-tele van - egyébként végtelenül pontosan idézett - terminus technikusokkal. Az értekezést együlésben ezért el sem lehet olvasni mivel minden egyes mondat értelmezést, megfontolást kíván. Épp az lenne a dolgozat célja, hogy a szakcikkeken túlmutatóan, azokat tágabb környezetbe helyezve elmeséljen egy történetet, ez azonban itt jórészt hiányzik.

3, Az értekezés tagolása az egyes forrásul szóló cikkeket követi, azaz minden fejezeten belül külön van egy-egy bevezetés, módszerek, eredmények és megbeszélés. Ez ismét ellene megy a "nagydoktori" értekezés egyik fő céljának, mégpedig annak, hogy a kutatói munkásságot egy egészbe foglalva mutassa be. Cikk sorozata helyett szerencsésebb lett volna a teljes témát átfogó bevezetést írni, amely részben megvan a dolgozatban, de később a részletek tárgyalásánál újra és újra felbukkan. Így hiába látja át az olvasó a migrén és az agyi CGRP rendszer kapcsolatát, ha utána ennek konkrét, kísérletekkel igazolt elemei külön-külön kerülnek bemutatásra, sőt diszkusszióra. Ez a szerkezeti tagolás, hozzávéve a dolgozat nehéz nyelvezetét és az egyes fejezetek átkötésének hiányát együttesen azt eredményezi, hogy egy jól megírt cikk gyűjteményre jobban emlékeztet az értekezés mint egy életpályát összefoglaló egységes műre. Ezt a hiányosságot a tézisfüzetben illetve a szóbeli előadásban lehet majd helyesbíteni.

4, A dolgozat legerősebb része a 10. fejezet, amely egy rövid és tényleg magas szintű összefoglalást nyújt a Szerző munkásságáról és egységes rendszerben tárgyalja a korábbi fejezetek gazdag kísérletes eredményeit. A trigeminovaszkuláris nociszenzor komplex koncepció bemutatásával kár volt ennyit várni, megérdemelt volna egy önálló fejezetet a bevezetésben, ahol még csak hipotézis formájában ugyan de fel lehetett volna vezetni és így az olvasó számára vezérfonalként szolgált volna az egyes kísérletek részletezésekor. Hasonlóképpen, nem jelent volna meg szinte oda nem illőként az utolsó kísérletes fejezet, amely az elhízás és a CGRP - trigeminovaszkulváris rendszer kapcsolatát tárgyalja.

A fenti észrevételek inkább stilisztikai jellegűek és a dolgozat szakmai tartalmát nem érintik, a tudományos kísérletes munka bemutatása kivételes pontosságú. Mindezek alapján a dolgozat vitára bocsátását feltétlenül támogatom.

Kelt: 2020. 06. 20-n.

Dr. Lacza Zsombor, az MTA doktora
tud. rektorhelyettes
Testnevelési Egyetem